

Zinloos piekeren

Dat het leven zinloos is, ontdekte ik al vrij vroeg. Ik weet nog exact waar ik was toen ik als klein meisje aan mijn moeder vroeg: 'Maar ga jij dan ook dood? En ik?' Toen ze twee keer 'ja' antwoordde, zat ik in één keer rechtop in bed. Ik kon mijn oren bijna niet geloven. Waar sloeg het leven op, als het toch nergens heen zou gaan?

Het ergste vond ik nog dat zélf mijn ouders, die tot dan toe al mijn problemen hadden weten op te lossen (honger, moe, geschaafde knieën), mij hier niet voor zouden kunnen behoeden; ik zou doodgaan en daar kon niemand wat aan doen. Vanaf dat moment vierden mijn angsten hoogtij. Zo ben ik jarenlang bang geweest dat overkomende vliegtuigen op mijn hoofd zouden neerstorten. Mijn moeder vertelde mij wel dat die kans ontzettend klein was (zij wist zulke dingen), maar dat was voor mij niet genoeg. Vanaf dat moment rende ik bij elk vliegtuig dat ik hoorde in totale paniek naar haar toe; dan waren we tenminste samen zodra het toestel mijn hoofd zou raken.

Ondanks de Bijlmerramp werd mijn angst voor vliegtuigen later gelukkig kleiner, maar daar kwamen andere angsten, zoals die voor treinkapingen en tumoren, voor in de plaats.

Op mijn achttiende las ik mijn eerste filosofieboek: *Meditaties* van Descartes. Dat was een feest van herkenning. Zijn radicaal

Niet alles wat je doet, hoeft zin te hebben, stelt Janneke de Bijl. Hoe kwam ze daar zo toe?

analytische manier van denken en het niet voor waar aannemen van zaken die vanzelfsprekend lijken, voelde als thuiskomen. Ik wist meteen dat ik dát wilde gaan studeren.

Die studie bracht inderdaad de herkenning en troost waarop ik had gehoopt. Ik was niet de enige die uitzoomde, die nadacht over zingeving, logica en taal. Maar antwoorden kwamen er – uiteraard – niet. 'De geschiedenis van het piekeren', noem ik deze studie in mijn voorstelling dan ook. Tegen de tijd dat ik bij mijn scriptie aanbeldde, was ik daar klaar mee. Ik wilde terug het leven in, want daarbuiten zie je hoe het echt zit, maar daar word je ook niet vrolijk van. En dood ga je alsnog, er is geen beloning aan het eind voor 'niet in de illusie van zingeving trappen'.

Mijn scriptie rondde ik nog wel af; een taalkundige analyse van humor, omdat ik stiekem al jaren droomde van een carrière als cabaretier. Ik werd aangenomen bij Comedytrain en kreeg daar de ruimte om al mijn angsten, gektes en gedachtes om te leren zetten in observaties waar ook het publiek iets aan had.

Mijn neiging tot uitzoomen

bood hierbij nog steeds uitkomst; alleen door van een afstandje naar dingen te kijken kun je zien waar het wringt, waar het leven absurd of tragisch is, en dus ook waar de humor zit. Ik heb niet de illusie met comedy iets op te lossen, niet op lange termijn. Maar op bepaalde momenten lost het alles op. Ineens kan ik iets máken van al mijn gedoe, en is mijn leven niet langer alleen maar een gevangenis.

Ook mijn comedy gaat in feite over de absurditeit van het leven. Niet groots en expliciet, maar klein en subtiel. Via hele alledaagse onderwerpen toon ik de onlogica van de mens. Waarom zeggen zoveel mensen als ik mijn hond uitlaat tegen mij dat hij drie poten heeft? Waarom krijg ik elk jaar een e-mail van Simyo waarin staat dat ik 'simjarig' ben? En waarom mag mijn hond de bank van andere mensen niet onderkwijlen, maar hun baby die van mij wel onderkotsen? Mensen zijn raar en het leven is zo mogelijk nog raarder.

Ondanks het feit dat veel mensen religie in traditionele zin hebben losgelaten, hebben we toch behoefte aan houvast. Ook ik. Bij mij uit deze zich in een enorme neiging tot Calvinisme. Ik vind allerhande dingen 'niet nodig', zoals snoepen, geld uitgeven en vrij nemen. Als ik daarover doordenk vind ik dat

helemaal niet, want het doet er niet toe of je werkt of vrij neemt; in beide gevallen ga je dood, dus dan kun je beter voor de leukste optie gaan. En toch is mijn hang naar regels, naar een systeem met goed en fout, zo sterk dat ik er elke keer weer intrap. Qua structuur zou ik heel goed gedijen in

JANNEKE DE BIJL:
ZONDER ZIN KAN
HET OOK
ZONDAG,
NPO 3, 22.40

Debuutprogramma
van cabaretier
Janneke de Bijl.

BAS LOSEKOOT

een dictatuur.

Daarover gaat ook mijn liedje *Mag ik snoozen*, waarin ik me van een heleboel dingen afvraag of ze wel of niet mogen:

Mag ik meerdere leuke toegankelijke boeken achter elkaar lezen of moet ik ze afwisselen met die van Arnon Grunberg?

Mag ik kiwi's weggooien als ik beloof dat ik ze nooit meer koop of moet ik eerst wachten tot ze rot zijn

of moet ik ze zelfs opeten voordat ze bedorven

of moet ik bij mijn burens aanbellen om te vragen of ze kiwi's willen

maar ik ken mijn burens niet moet ik ze niet hoognodig leren kennen

zijn die kiwi's dan niet juist een goede aanleiding?

Blijkbaar hou ik niet van kiwi's

Ook om me heen zie ik mensen zich vastklampen aan systemen. 'Aan jezelf werken' is daarbij de nieuwe God: als ik nou een maand geen alcohol drink, ben ik dan goed? Of als ik bijna al mijn spullen wegdoe? Het zou wel héél gek zijn als dat geen wildcard voor de hemel oplevert.

Dat geploeter van die mens, mezelf inclusief, vind ik heerlijk om te beschrijven. Bij de finale van Cameretten 2017 in het Nieuwe Luxor in Rotterdam kwam alles samen. Dat was magisch. Nee, het wás niet magisch, het vóelde magisch (magie bestaat niet, zie je, ik trap er zelf ook vaak nog in om grotere betekenissen aan dingen toe te kennen). Ik stond daar mijn idiote gedachten te delen, en aan de lach te horen, leek het publiek alles te herkennen. We zijn allemaal knettergek, was de enige mogelijke conclusie.

Dat ik mensen zo mee kon krijgen in mijn manier van denken, dat ik niet de enige gek ben die te veel nadenkt, maar we allemaal ploeteren, is heerlijk. Ik vraag me bijna af of een leven zonder ploeteren daar tegenop zou kunnen. <